

Til
<https://berekraft.regjeringen.no>

Deres ref.:

Vår ref: HSAK202000102

Dato: 27. november 2020

Innspill til meldingsarbeid - Nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene

Legeforeningens takker for muligheten til å gi innspill til regjeringens arbeid med en nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene. Vi vil fokusere vårt innspill på bærekraftsmålene 3. God helse og livskvalitet, 9. Industri, innovasjon og infrastruktur og 10. Mindre ulikhet.

Legeforeningen ønsker at regjeringen legger vekt på følgende i det videre arbeidet med handlingsplanen:

3. God helse og livskvalitet

Norge har et helsevesen i verdensklasse og en befolkning med generelt god helse. Like fullt ser Legeforeningen noen utviklingstrekk som gir grunn til bekymring, og som vil kunne true helsetjenesten og folkehelsen på sikt.

Norge må bygge opp en bedre helseberedskap

Den pågående pandemien har vist oss hvor viktige det er å ha en sterk og robust offentlig helsetjeneste – en tjeneste som gir helsehjelp og trygghet for hele befolkningen, uavhengig av hvem du er eller hvor du bor. Dette er en av de viktigste bærebjelkene i velferdsstaten vår. Dersom denne bærebjelken vakler, vil det få ringvirkninger for alle deler av samfunnet.

Da pandemien traff oss var vi ikke godt nok forberedt. Vi manglet smittevernsutstyr og sykehusene hadde ikke nok intensivkapasitet til å håndtere en stor smittebølge. Vi ble nødt til å stenge ned store deler av samfunnet - både for at vi skulle få kontroll på smitten, men også for å skjerme helsetjenesten. Konsekvensene har vært store for mange – og kostbare.

Legeforeningen mener at vi må lære av de erfaringene pandemien har gitt oss, slik at vi står bedre rustet neste gang vi står i en slik krise. Vi må blant annet blir mer selvforsynte av kritiske legemidler, smittevernsutstyr, medisinsk utstyr og kompetanse. Vi må bygge opp større intensivkapasitet og sykehusene må rustes til å håndtere kriser, i tillegg til å opprettholde normal drift. Vi trenger en robust førstelinjetjeneste i kommunene, og det bør etableres et felles nasjonalt system for informasjonsdeling til bruk under alvorlige beredskapshendelser i helsetjenesten.

Vi må prioritere psykisk helse

Legeforeningen er bekymret for kapasitetsutfordringen i psykisk helsevern og utviklingen hvor døgntilbudet kontinuerlig bygges ned. Psykisk helse må prioriteres høyere.

Vi har for tiden en pågående pandemi som har preget samfunnet på mange måter. Det er grunn til å forvente at vi i fremtiden vil kunne oppleve ulike samfunnskritiske situasjoner og helsetjenestene må være forberedt på dette. I tider preget av sosial isolasjon, økonomisk usikkerhet og høy arbeidsledighet øker risikoen for utenforskap og psykiske lidelser. Vi trenger mer kunnskap om hvordan slike samfunnskritiske hendelser påvirker den psykiske folkehelsen på sikt og hvilken betydning dette får for tjenestetilbudet.

De som allerede er i en sårbar situasjon rammes ekstra hardt. Mange med psykiske lidelser opplever nå redusert behandlingstilbud. Samtidig har mange mistet arbeid, aktivitet og møteplasser. Behovet for tjenester innen psykisk helsevern vil øke i tiden som kommer.

Vi må satse på brede folkehelseiltak som utjevner sosiale helseforskjeller

Legeforeningen mener at den største utfordringen for folkehelsen er økende helseforskjeller. Folkehelseinstituttet viser i sin statusrapport om helsetilstanden i Norge for 2018 at de sosiale forskjellene i levealder har økt. De med lengst utdanning lever 5-6 år lengre og har bedre helse enn de med kortest utdanning.

Vi finner store sosiale ulikheter i levevaner som fysisk aktivitet, kosthold og særlig røyking. Levevaner som henger nøye sammen med risikoen for blant annet å utvikle kreft, hjerte- og karsykdom, diabetes type 2 og KOLS. Disse ikke-smittsomme sykdommene utgjør den viktigste årsaken til for tidlig død i den norske befolkningen¹. Legeforeningen mener at en god folkehelsepolitikk må bekjempe sosial ulikhet i helse, gjennom brede befolkningsrettede tiltak som treffer alle på tvers av sosiale skillelinjer. Dette er i tråd med WHO's anbefalinger om å styrke mennesker rammebetingelser for sunn helseatferd gjennom strukturelle virkemidler som for eksempel pris- og avgiftspolitik.

9. Industri, innovasjon og infrastruktur

Medisinsk forskning og fagutvikling er fundamentet for gode helsetjenester

Legeforeningen vil trekke fram norsk helseforskning og helsenæring som viktig for å løse fremtidens utfordringer i helsetjenesten.

Norge må prioritere medisinsk forskning og raskere implementering av kunnskap. Antallet leger i medisinsk grunnforskning må økes. Leger må sikres bedre rammevilkår for medisinsk

¹ <https://www.fhi.no/nettpub/ncd/dodelighet-sykkelighet/for-tidlig-dod/>

forskning og fagutvikling. Det er nødvendig for å bedre kvaliteten og sikkerheten på helsetjenestene som gis. Utvikling av kunnskap krever at kvalitets- og forbedringsarbeid prioriteres. Det er viktig å sikre at kunnskap raskt kommer pasienten og samfunnet til gode, og at kunnskap deles over landegrensar.

10. Mindre ulikhet

Helse i all politikk

Helsen vår er ikke bare et resultat av individuelle forhold og levevaner, men er påvirket av levekår og strukturelle forhold i samfunnet som blant annet økonomi, inntekt, arbeid, oppvekst, utdanning, sosiale nettverk, bo- og nærmiljø og tilgang til helsetjenester. Bærekraftsmål 10 henger således sammen med bærekraftsmål 3. God helse og livskvalitet.

Utjevning av økonomiske og utdanningsmessige ulikheter som årsaker til helseforskjeller krever en helhetlig tilnærming som involverer alle samfunnssektorer. Legeforeningen støtter WHO sitt mål om helse i all politikk.

Med hilsen

Den norske legeforening



Geir Riise
Generalsekretær



Jorunn Fryjordet
Avdelingsdirektør

Saksbehandler:
Linda Markham
Seniorrådgiver



**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Dokumentet er godkjent elektronisk